

ทิศทาง

การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร

ประจำปีงบประมาณ

๒๕๖๑

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการทรงงาน

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

๑. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
๒. ระเบิดจากข้างใน
๓. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก
๔. ทำตามลำดับขั้น ค่อยเป็นค่อยไป
๕. ภูมิสังคม
๖. องศ์รวม
๗. ไม่ติดตำรา
๘. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
๙. ทำให้ง่าย
๑๐. การมีส่วนร่วม
๑๑. ประโยชน์ส่วนรวม
๑๒. บริการรวมที่จุดเดียว One Stop Services
๑๓. ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ
๑๔. ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ
๑๕. ปลุกป่าในใจคน
๑๖. ขาดทุนคือกำไร คุ่มค่ามากกว่าคุ่มทุน
๑๗. การพึ่งตนเอง
๑๘. พออยู่พอกิน
๑๙. เศรษฐกิจพอเพียง
๒๐. ความซื่อสัตย์ สุจริต และกตัญญู
๒๑. ทำงานให้สนุก มีความสุขในการทำงาน
๒๒. ความเพียร : พระมหาชนก
๒๓. รู้ รัก สามัคคี
๒๔. ความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะ และความถูกต้อง

คำนำ

เป้าหมายหลักของกรมส่งเสริมการเกษตร คือ การทำให้เกษตรกร อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน เป้าหมายดังกล่าวยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผลจากการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรในรอบปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา ได้สร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) Smart Farmer และ Young Smart Farmer ผ่านวิธีการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ โดยได้พัฒนาระบบการส่งเสริมการเกษตรขึ้นมารองรับการดำเนินงาน ตลอดจนพัฒนานักส่งเสริมการเกษตร ให้มีคุณลักษณะของการเป็น Smart Officer เตรียมพร้อมต่อการเดินทาง เข้าสู่รอบปีที่ ๕๑ ของกรมส่งเสริมการเกษตร มุ่งส่งเสริมการเกษตรอย่าง สร้างสรรค์ ก้าวทันสถานการณ์ ปฏิบัติงานด้วยความภาคภูมิใจ

สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดภาพรวมของการดำเนินงานภายใต้แนวคิด Balance DOAE สร้างความสมดุลระหว่างภารกิจงานตามนโยบาย (Agenda) กับภารกิจหลักของหน่วยงาน (Function) คือ การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ขับเคลื่อนระบบส่งเสริมการเกษตรให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นเพื่อสร้างระบบการทำงานที่ชัดเจน พัฒนาเครื่องมือในการปฏิบัติงานและองค์ความรู้ของนักส่งเสริมการเกษตรให้มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พร้อมต่อการทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตรของประเทศ โดยให้สอดคล้องกับการก้าวไปสู่ Smart Agriculture ตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะ สามารถสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย นักส่งเสริมการเกษตรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องกำหนดเป้าหมายย่อยของแต่ละบุคคล ในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจน เพื่อให้ทุกคนเห็นภาพสำเร็จเป็นภาพเดียวกัน คือ เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ มีความมั่นคงในอาชีพการเกษตร ความร่วมมือ ร่วมใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย แต่ละส่วนงาน จะส่งเสริมให้ภาคการเกษตรเป็นเสาหลักทางเศรษฐกิจของประเทศที่แข็งแกร่ง โดยกรมส่งเสริมการเกษตรต้องเป็นองค์กรที่ทันสมัย พร้อมต่อการเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาการเกษตรของประเทศสืบไป

ว. วิชาญรังสรรค์

(นายสมชาย วิชาญรังสรรค์กุล)
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

ทิศทางกำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

๔ สมดุล

สู่ความเป็นเลิศของภารกิจส่งเสริมการเกษตร Balance DOAE for Excellent Mission

๑. งานส่งเสริมการเกษตรต้องแสดงออกถึงความเป็นตัวตนที่ชัดเจน ในลักษณะภาระงานตามบทบาทหน้าที่ที่แท้จริง (Function) สามารถจำแนกและผลักดันให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม วัดผล และตรวจสอบได้
๒. การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ต้องกำหนดเป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนาให้ชัดเจน และสามารถวัดผลได้ โดยกำหนดเป็น Milestone ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้สามารถทบทวนข้อผิดพลาด และปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหลัก ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

๓. งานตามนโยบายที่มีเป้าหมายในการพัฒนาด้านการเกษตร (Agenda) จะต้องดำเนินการบนพื้นฐานของงานที่ถูกกำหนดให้เป็นบทบาทหน้าที่ของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (Function) โดยดำเนินการในลักษณะต่อยอดและขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น

๔. การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ (Area Base) ต้องนำงานตามนโยบาย (Agenda) และงานตามบทบาทหน้าที่ (Function) มากำหนดเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ กำหนดเป้าหมายชัดเจน สามารถตรวจสอบและวัดผลได้ สร้างสมดุลให้เกิดขึ้นกับงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

๕. การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรด้านงานส่งเสริมการเกษตรกับการพัฒนาสมรรถนะและประสิทธิภาพของนักส่งเสริมการเกษตร จะต้องมีความสมดุลกันในทุกมิติของการพัฒนา เนื่องจากทั้งสองภาคส่วนต่างเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จของการพัฒนาระหว่างกัน

๖. สร้างสมดุลของการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรตลอดเส้นทางของการเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร (The whole process of agri - industry) โดยเกษตรกรคือผู้ประกอบการด้านการเกษตร

๓. การขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรผ่านระบบส่งเสริมการเกษตร (T & V System) ให้มีความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เกิดความสมดุลระหว่างภูมิปัญญา กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดการเกื้อหนุนและสามารถต่อยอด การพัฒนาการเกษตรสู่ความมั่นคง และยั่งยืน

๔. ผลของการประกอบการด้านการเกษตร ต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม และสมดุล ระหว่างทุนและผลตอบแทน สร้างรายได้ที่มั่นคงและ ยั่งยืน ผ่านระบบส่งเสริมการเกษตร การจัดการที่ดี รวมถึงการ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของผลผลิตและการประกอบอาชีพ ด้านการเกษตร

๕. การพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายวัฒนธรรมอันดีงาม ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างความสมดุล ให้เกิดขึ้นในห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร

ทั้งนี้ จะต้องนำ**แนวทางการดำเนินงานทั้ง ๑๕** แนวทางที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ มาเป็นฐานในการปฏิบัติงาน โดยบางประเด็น จะต้องขยายผลการดำเนินงานให้กว้างขวางขึ้น และบางประเด็นจะต้อง ดำเนินการให้เข้มข้นมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

๑.

สร้าง Smart Agriculture ในลักษณะเกษตรกรรมยั่งยืน โดยพัฒนา Smart Farmer ให้เข้มแข็ง เปลี่ยนแปลงวิธีการและรูปแบบการทำงานเกษตรแบบเดิม ๆ ดังนี้

๑.๑ ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และองค์ความรู้แบบองค์รวม นำมาพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร

๑.๒ พัฒนาระบบการผลิตให้มีความปลอดภัย ได้มาตรฐาน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๓ พัฒนาการบริหารจัดการแบบธุรกิจเกษตร ประกอบด้วย การบริหารจัดการ Zoning โดยใช้ Agri-Map (สมดุลงาน้ำ ดิน ตลาด) บริหารการเงินและการบัญชีต้นทุน บริหารและเชื่อมโยงตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และสร้างตราสินค้า

๑.๔ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดสำคัญของการพัฒนา Smart Farmer ประกอบด้วย ต้นทุนการผลิตลดลง หรือกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เกิดแปลงเกษตรรูปแบบ Smart Agriculture เพิ่มขึ้น สัดส่วนปริมาณผลผลิตเกษตรที่ได้รับมาตรฐานมีเพิ่มขึ้น มีการใช้กฎหมายกำกับ ป้องกัน คควบคุม ปรอบปราม และให้ความรู้แก่เกษตรกร และ PR - IO สร้างการรับรู้ความเข้าใจ เพื่อปรับเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ Smart Agriculture

แนวทางการพัฒนาเกษตรกรไทยสู่ Smart Farmer

■ เน้นหนัก ■

๒.

ขับเคลื่อนและขยายผลโครงการพระราชดำริให้เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วทุกจังหวัด โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรและประชาชนนำแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ได้พระราชทานไว้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง

ขยายผล

๓.

งานนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องเกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นรูปธรรมทุกนโยบาย ตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด เช่น การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่, ศพก., Zoning by Agri - Map, เกษตรอินทรีย์, ธนาкарสินค้าเกษตร, ขับเคลื่อนธุรกิจเกษตร เป็นต้น มุ่งสู่เป้าหมายหลักของการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร คือ Smart Agriculture โดยต้องมีความเข้าใจในทิศทางหรือแนวโน้ม (Trend) ของตลาด สามารถวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตและการตลาด ความต้องการของผู้บริโภค การใช้นวัตกรรมที่เหมาะสม องค์ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การปรับเปลี่ยนพันธุ์ใหม่ การลดต้นทุนการผลิต การบำรุงดูแลรักษาผลผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น รวมทั้งทำความเข้าใจกับเกษตรกรเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้กฎหมายด้านมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม มาตรฐานด้านแรงงาน เป็นต้น

เน้นหนัก

๕.

กำหนดเป้าหมายการทำงานชัดเจนตามลักษณะการทำฟาร์มของเกษตรกร เพื่อเลือกวิธีการส่งเสริมและพัฒนาที่เหมาะสม มีการวัดผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร เช่น นโยบายการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ มี ศพก. เป็นศูนย์กลาง เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรและนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต โดยกำหนดเป้าหมายเป็น ๓ รูปแบบคือ Commercial farming Semi - commercial farming และ Subsistence farming

การดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรต้องกำหนดเป้าหมายชัดเจน มองภาพการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว กำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีระบบการจัดเก็บข้อมูล การรายงาน และการประเมินผล ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณต้องสามารถตอบได้ว่า ทำแล้วได้ประโยชน์อย่างไร เกิดสิ่งใดขึ้น โดยตัวชี้วัดให้มุ่งเน้นผลสำเร็จของงานเป็นสำคัญ

ขยายผล

๕.

กำหนดวิธีการและพัฒนาศักยภาพของนักส่งเสริม
การเกษตรทุกระดับ ต้องทำความเข้าใจแนวทางส่งเสริม
การเกษตรสมัยใหม่ มีความรอบรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวให้
ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถ
พึ่งพาตนเองได้ และเป็นที่พักของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

■ เน้นหนัก ■

๖.

เกษตรกรคือผู้ประกอบการด้านการเกษตร ต้องจัดให้มี
แผนการผลิตรายบุคคล (IFPP - Individual Farm
Production Plan)

■ ขยายผล ■

๗.

สร้างพลังกลุ่มจากแผนงานการผลิตรายบุคคลนำไปสู่
การผลิตลักษณะ Production Unit (แปลงใหญ่)
อยู่ในสายการผลิตและแนวทางการผลิตเดียวกัน

■ ขยายผล ■

๘.

สร้างและผลักดันเครือข่ายงานส่งเสริมและพัฒนา
การเกษตรผ่านกลไกและเครื่องมือหลักของกรมฯ
บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สนับสนุน
ภาคประชาชนให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่
เช่น กระบวนการทำงานของ ศพก. การพัฒนาเครือข่าย
Young Smart Farmer การสร้างศูนย์บ่มเพาะ Young/Smart
Farmer

■ **ขยายผล** ■

๙.

ใช้ระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit
System) เป็นกลไกหลักในการดำเนินการตามบทบาท
หน้าที่และงานนโยบาย ทำงานเชิงระบบ เยี่ยมเยือนเกษตรกร
นัดหมาย และติดตามผลการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

■ **ขยายผล** ■

๑๐. งานช่วยเหลือเกษตรกรเป็นบทบาทหนึ่งของนักส่งเสริมการเกษตรที่พึงดำเนินการ ต้อง Balance ระหว่างงานส่งเสริมและงานช่วยเหลือเกษตรกร ให้เกษตรกรเกิดความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

■ **ขยายผล** ■

๑๑. การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่และ ศพก. ต้องมีความสัมพันธ์กัน เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการเกษตรสมัยใหม่ โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก และแปลงใหญ่ถือเป็น Production Unit ของผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน

■ **เน้นหนัก** ■

๑๒.

ข้อมูล/เหตุการณ์สำคัญในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับงาน
ในภารกิจหน้าที่หลัก นักส่งเสริมการเกษตรต้องทราบ
ข้อมูลที่ถูกต้อง ทันที สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยเร็ว
และสัมฤทธิ์ผล เช่น เหตุจากภัยธรรมชาติ โรคและแมลงศัตรูพืช
ระบาด ผลจากการดำเนินงานในความรับผิดชอบ

■ **เน้นหนัก** ■

๑๓.

การส่งเสริมการเกษตรสมัยใหม่ : ๓ มาตรการหลัก

- ๑๓.๑ องค์กรแห่งการเรียนรู้
- ๑๓.๒ เครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตรเข้มแข็ง
- ๑๓.๓ แผนการผลิตเฉพาะราย มีการวางแผนการผลิต
ล่วงหน้าในแต่ละฤดูกาล กำหนดทิศทางให้ชัดเจน และพัฒนาไปสู่
เป้าหมาย

■ **เน้นหนัก** ■

๑๔.

จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ
อย่างชัดเจน กำหนดกรอบการดำเนินการในทุกมิติ
เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ภายในระยะเวลาที่กำหนด

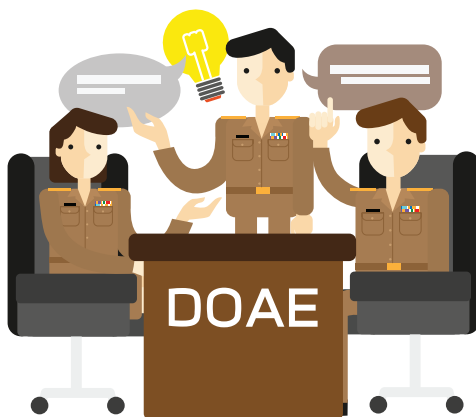
■ **ขยายผล** ■

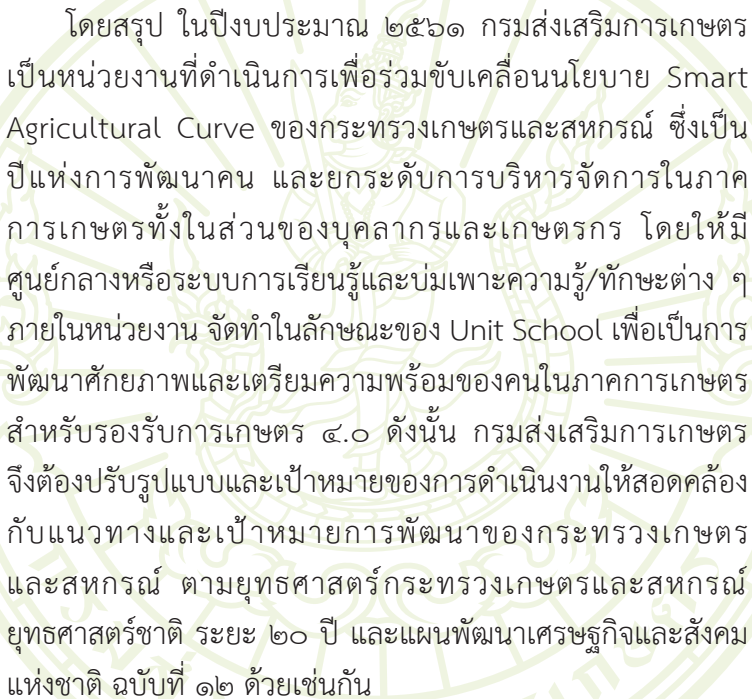

๑๕.

การดำเนินการทุกเรื่อง ทุกขั้นตอนต้องโปร่งใส
ตรวจสอบได้ เป็นธรรม ยึดผลสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง

■ **เน้นหนัก** ■

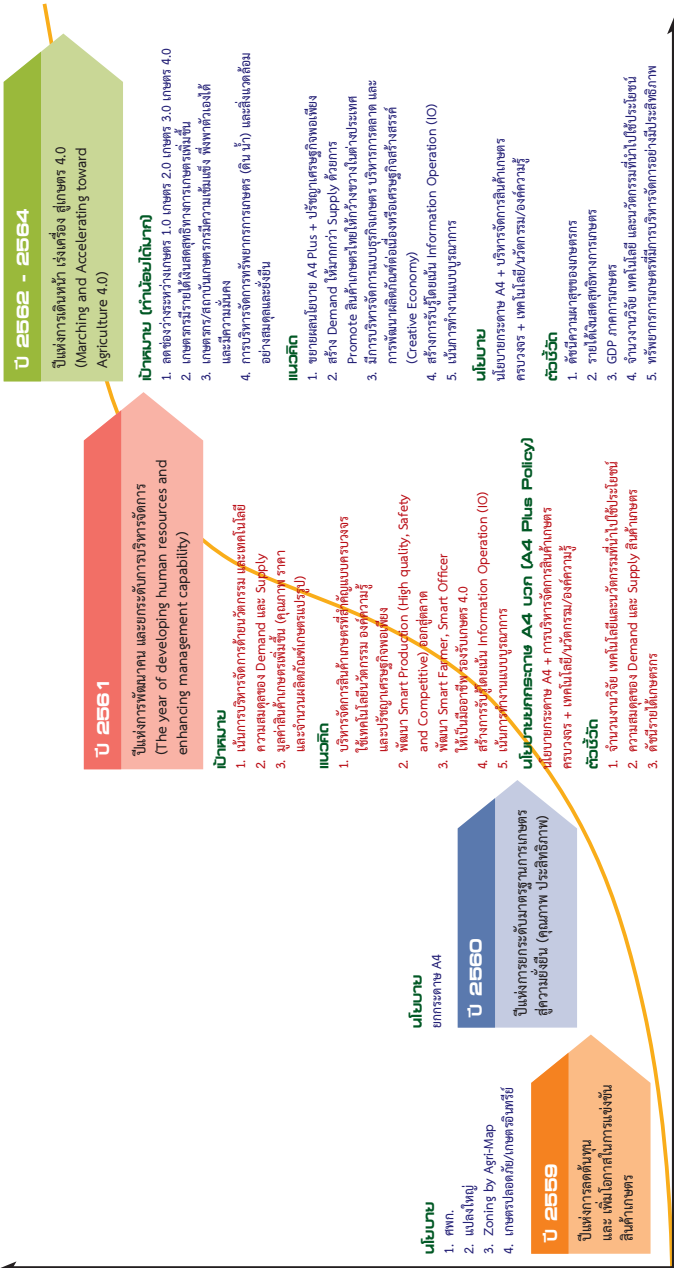

โดยสรุป ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการเพื่อร่วมขับเคลื่อนนโยบาย Smart Agricultural Curve ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นปีแห่งการพัฒนาคน และยกระดับการบริหารจัดการในภาคการเกษตรทั้งในส่วนของบุคลากรและเกษตรกร โดยให้มีศูนย์กลางหรือระบบการเรียนรู้และบ่มเพาะความรู้/ทักษะต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน จัดทำในลักษณะของ Unit School เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมของคนในภาคการเกษตรสำหรับรองรับการเกษตร ๔.๐ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร จึงต้องปรับรูปแบบและเป้าหมายของการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ด้วยเช่นกัน

Smart Agricultural Curve ปี 2561 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Growth

August 2559

October 2559

October 2560

October 2561 - September 2564

Times

แผนภาพการเชื่อมโยงงานตามนโยบายของ ธนว.กษ. (เพื่อคณะกรรมการ A4)

1 มีนาคม 2560

เป้าหมายปลายทาง

- คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น
1. ฐานะทางสังคม (ภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร และสังคมยอมรับ)
 2. รายได้เพิ่มขึ้น/หนี้ลดลง

ตัวทำเอื้อ

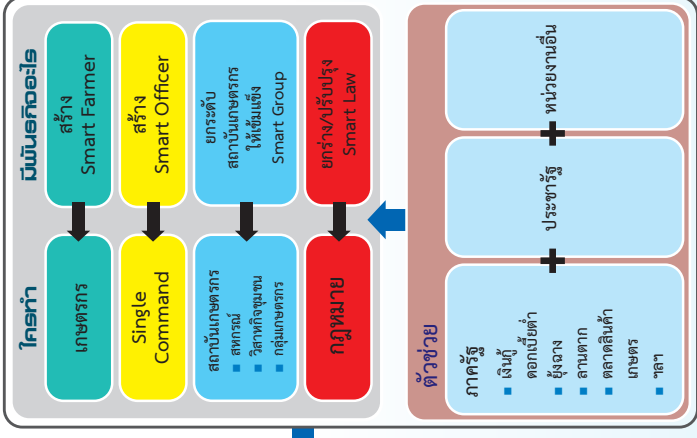
- สินค้ามีคุณภาพ มีตลาดรองรับ
- ต้นทุนลดลง 20%
- ผลผลิตเพิ่มขึ้น 20%

ขับเคลื่อนด้วย

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. บูรณาการงาน ๕ AGENDA และ AREA
3. เทคโนโลยี/นวัตกรรม/องค์ความรู้

นโยบาย กษ.

- ศพท.
- แปลงใหญ่
- Zoning by Agri-Map
 - มาตรฐานสินค้าเกษตร
 - เกษตรอินทรีย์
 - เกษตร GAP
- เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน
- ธนาคารสินค้าเกษตร
- แผนผลิตข้าวครบวงจร
- จัดหาที่ดินทำกิน (สง.ก. ยึดกินที่ดิน ส.ป.ก.)
- ระบบส่งเสริม/กระจายน้ำ

หมายเหตุ

- กระดาษ A4 หมายถึง พื้นที่เกษตรกรรม 149 ล้านไร่ ที่มีจำกัด
- ยกระดาษ A4 หมายถึง ทำให้เกษตรกรไปสู่วินัย โดยพัฒนาและใช้พื้นที่เกษตรกรรมที่มีจำกัด

วิสัยทัศน์

“เกษตรกรมีความเข้มแข็ง
มีคุณภาพชีวิตที่ดี
ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
และมีรายได้ที่มั่นคง”

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พิมพ์ที่ : บริษัท นวัตกรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด
จำนวน ๑๓,๐๐๐ เล่ม
ตุลาคม ๒๕๖๐